

PRESENTATION UPPDRAG PAJALA

FOLKETS HUS, PAJALA 2025-02-19, 09.00-12.00

Sveriges Kommuner och Regioner
Fredrik Holmström
Bengt-Olof Knutsson
Christine Feuk

Kommuninvest
Jörgen Petersen
Theresia Ferm

UPPDRAGET

1. Ekonomisk plan – framskrivning för åren 2025-2030
2. Sammanställning av mottaget material
3. Vad krävs för en ekonomi i balans

Grundanalysen av mottaget material har gjorts i samarbete mellan Kommuninvest och Sveriges Kommuner och Regioner. De slutsatser som dras utifrån grundanalysen, görs i varje organisation för sig.

För slutsatser och förslag till ekonomisk plan 2025-2029 för Pajala kommun, svarar Analysgruppen som särskild utredare, vilket innebär att Sveriges Kommuner och Regioner som organisation inte tar ställning till analysens innehåll.

Något om förväntningar

"Good enough"

- Visa kostnader framöver
- Trovärdigt underlag
- Leda till politiska beslut

Vi klarar inte att ta ansvar för ekonomin

- Lyxfällan
- SMS-lån till löner
- Det har gått för långt
- Politiken förmår inte ta gemensamt ansvar

Beslut som leder till ekonomi i balans

- Förutsägbara och pricksäkra effekter av nödvändiga beslut
- Allt på bordet

Våga välja

- Fatta beslut medan vi har handlingsfrihet

Vi måste både gasa, bromsa och vara kreativa

- Vi kan alltid låna pengar av våra kommunala företag
- Vi kan be privata företag och organisationer driva verksamhet och stödja oss ekonomiskt
- Det mesta fungerar trots allt bra som det är idag.

Liknande kommuner för: **Pajala**

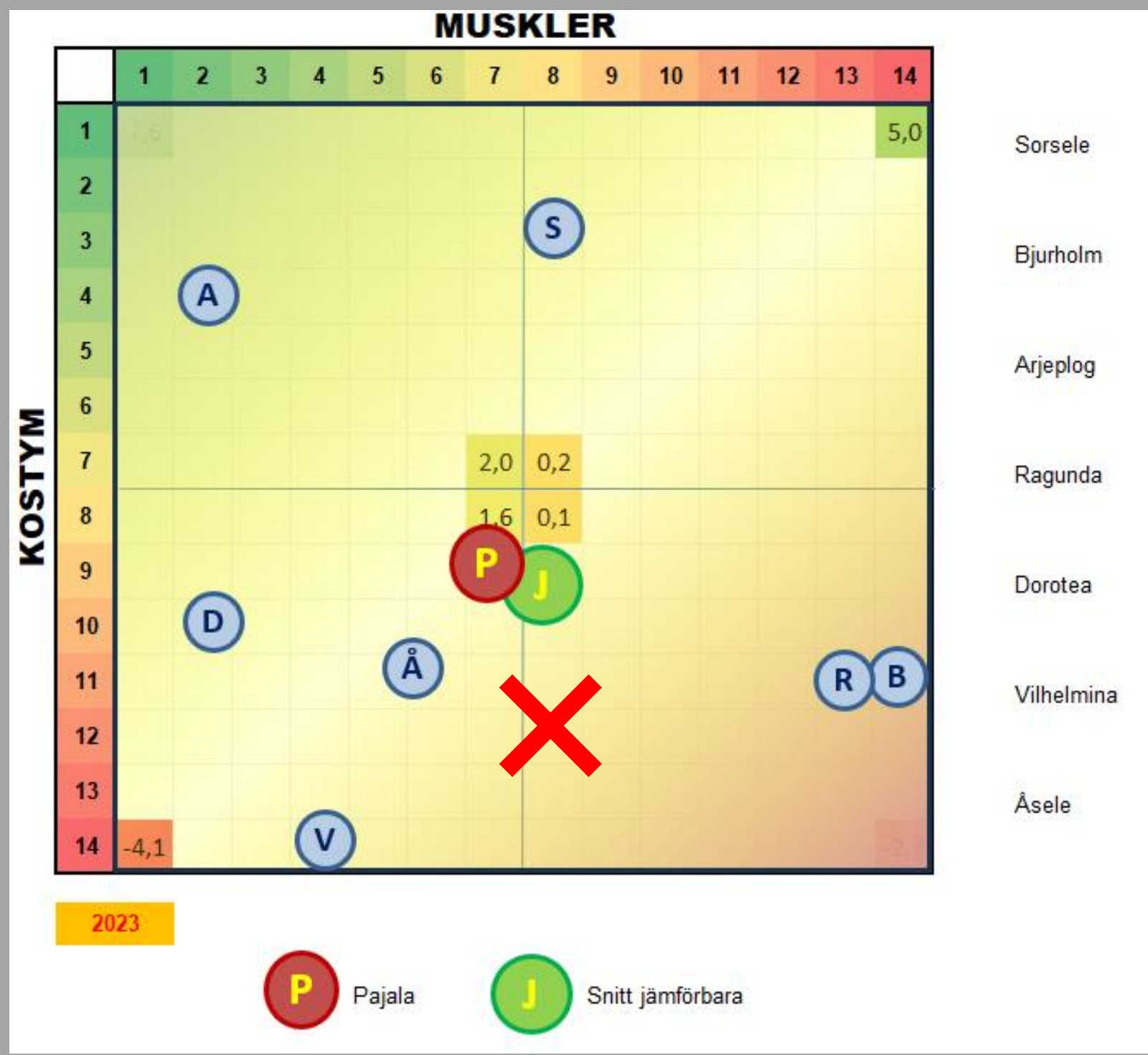
För jämförelse övergripande och per verksamhet. De kommuner som mest liknar egna kommunen utifrån struktur.

Huvuddelen av uppgifterna är hämtade från www.kolada.se

Övergripande	Fritidshem	Förskola	Grundskola	Gymnasieskola	IFO	LSS	Äldreomsorg
Arjeplog Bjurholm Dorotea Ragunda Sorsele Vilhelmina Åsele	Älvsbyn Vilhelmina Vansbro Vadstena Torsås Skinnskatteberg Laxå	Bräcke Dorotea Färgelanda Grästorp Orsa Storuman Töreboda	Berg Eda Gnosjö Hultsfred Kungsör Mullsjö Munkedal	Valdemarsvik Tibro Storuman Ockelbo Munkfors Grums Degerfors	Arjeplog Bollebygd Gagnef Lekeberg Nykvarn Sotenäs Åre	Aneby Arjeplog Bengtsfors Ljusnarsberg Torsås Uppvidinge Årjäng	Övertorneå Överkalix Åsele Sorsele Ljusnarsberg Dorotea Arjeplog

Kommun	Antal förekomster
Arjeplog	4
Dorotea	3
Ljusnarsberg	2
Sorsele	2
Storuman	2
Torsås	2

Matris Eget kapital och Nettokostnadsandel av skatter och bidrag, Koncern, 5 år i genomsnitt (2019-2023)

Sammanfattning Pajala

Pajala kommun är en kriskommun men borde inte vara det!

- Arbetslösheten är låg
- Skuldsättningen är relativt låg
- Födslotalen (fertiliteten) är hög, den tredje högsta i Sverige 2023.

Om man ser till dessa förutsättningar borde kommunen inte vara i kris – men det är Pajala eller rättare sagt:

Pajalas löpande ekonomi är i kris, trots flera goda förutsättningar.

En genomsnittlig dag betalar kommunen ut mer pengar än man får in. Dag ut och dag in. Varje dag. En genomsnittlig månad betalar kommunen ut ca 2,2 miljoner kronor mer än man får in. Med andra ord – nästan 75 000 kr som fattas varje dag. Det säger sig nästan själv att det behövs kraftfulla åtgärder i ett sånt läge. Intäkterna behöver vara högre än kostnaderna såväl som i en familjs privatekonomi, såsom i en kommun. **UTAN UNDANTAG**

Sammanfattning Pajala forts

Precis som feber är symptom på obalans i kroppen är bristande likviditet symptom på obalans i ekonomin. Febern brukar gå över av sig själv då den mänskliga kroppen är fenomenal på att fixa sig själv. Den bristande likviditeten går sällan över av sig utan kräver krafttag samtidigt som tiden inte är på ens sidan.

Pajala delar en utmaning med flera kommuner i Norr- och Västerbotten och det är
TILLGÅNG TILL (LEDIG) ARBETSKRAFT.

Vad ligger bakom detta?

- I princip ingen arbetslöshet
- Sveriges högsta sysselsättningsgrad 2023
- En stor privat arbetsgivare med ett annat löneläge för de anställda
- Konkurrens om arbetskraften mellan kommuner
- Ett rikt småföretagande med många företag

Tillfälligt inhyrd personal, kr/inv						
Kommun	2019	2020	2021	2022	2023	
2505 Arvidsjaur	0	0	0	0	0	
2506 Arjeplog	2422	1152	909	1952	1798	
2510 Jokkmokk	0	892	1158	910	3463	
2513 Övertkalix	476	486	644	1992	4316	
2514 Kalix	245	110	30	36	115	
2518 Övertorneå	0	8	0	5	45	
2521 Pajala	6	4	0	272	2067	
2523 Gällivare	758	978	729	1195	1385	
2560 Älvsbyn	60	8	0	0	8	
2580 Luleå	24	28	41	262	520	
2581 Piteå	170	215	217	327	279	
2582 Boden	485	372	378	493	512	
2583 Haparanda	16	12	8	10	23	
2584 Kiruna	3	6	2	35	127	
Källa SCB:						
https://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/START__OE__OE0107__OE0107A/VerksKostn/						

Sammanfattning Pajala forts

Huvudproblemet med bristande likviditet hänger samman med ökade kostnader för personal (både inhyrd, konsultbaserad och egen)

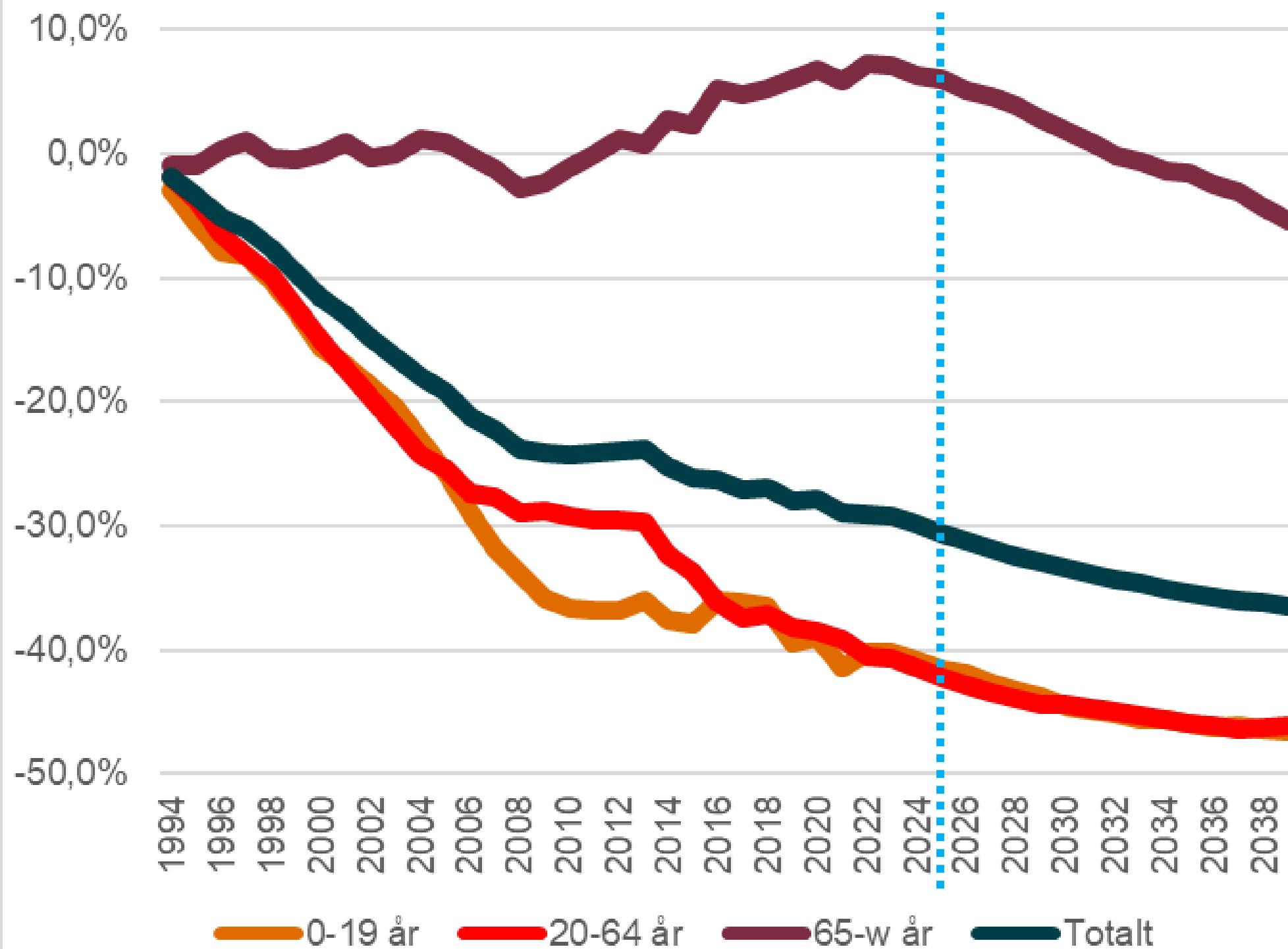
Lösningen handlar enkelt om att de kommunala verksamheterna behöver effektivisera för att egen personal ska kunna frigöras. Mer egen personal = mindre inhyrd personal. Det får konsekvenser som att:

- Man har inte råd att äga och/eller finansiera lokaler man inte kan bedriva effektiv verksamhet i
- Det behövs utbildningsinsatser för de som vill och behövs i annat jobb
- Framför allt behövs det framsynta, tydliga och ordentligt överväga beslut baserade på en gemensam politisk förståelse för vilket Pajala ni vill att era barn ska ta över och vilket handlingsutrymme ni vill ge dem.

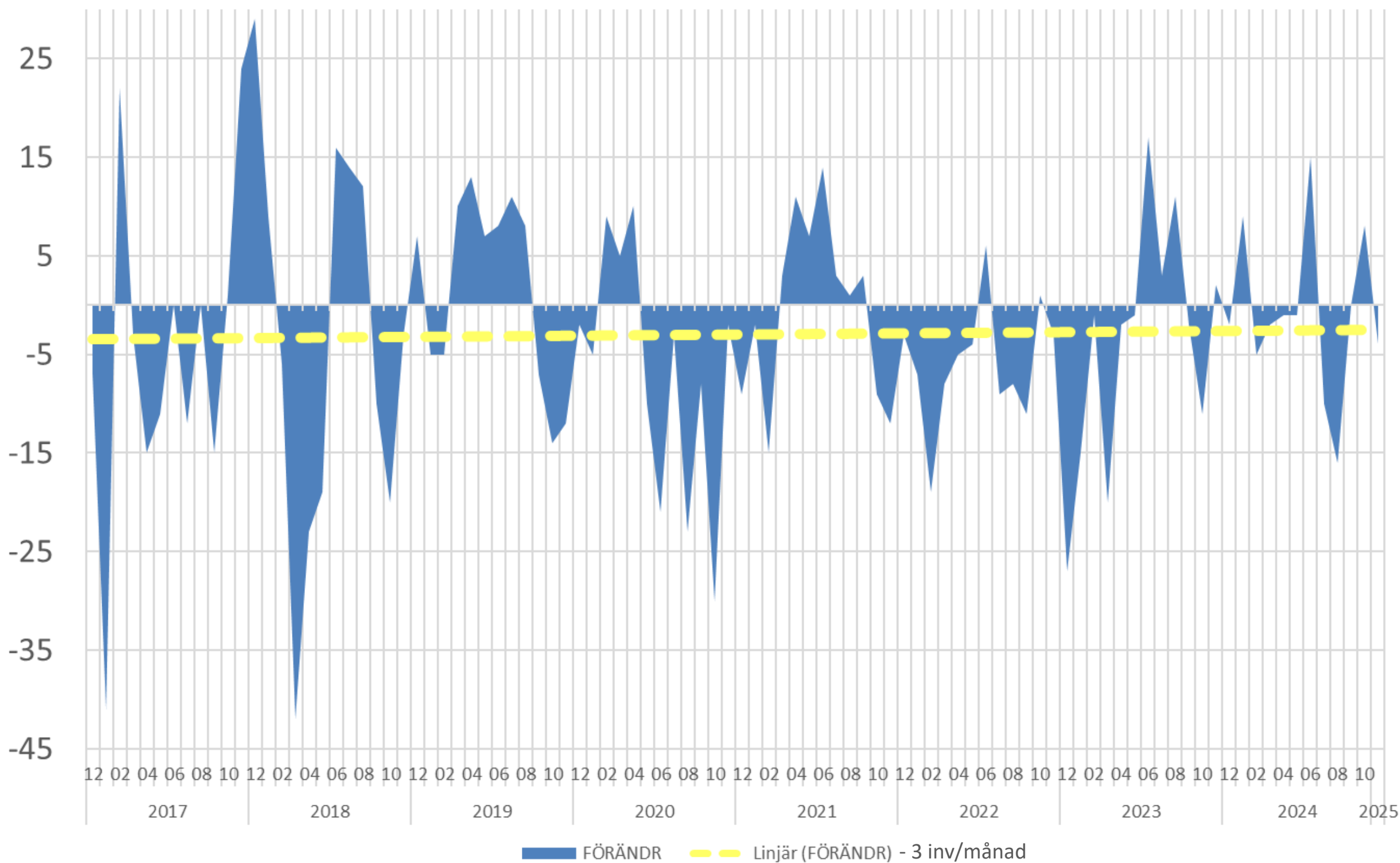
Demografi

Kunskapen om befolkningars struktur och utveckling särskilt kvantitativt; i fråga om tillväxt, åldersfördelning, bösättning etc.

Förändring befolkningssammansättning 1994 och 2040, andel i grupp

MÅNADSVIS BEFOLKNINGSFÖRÄNDRING FÖDELSENETTO, IN- OCH UTRIKES FLYTTNETTO
SAMT TREND FÖRÄNDRING, ENHET: ANTAL PERSONER

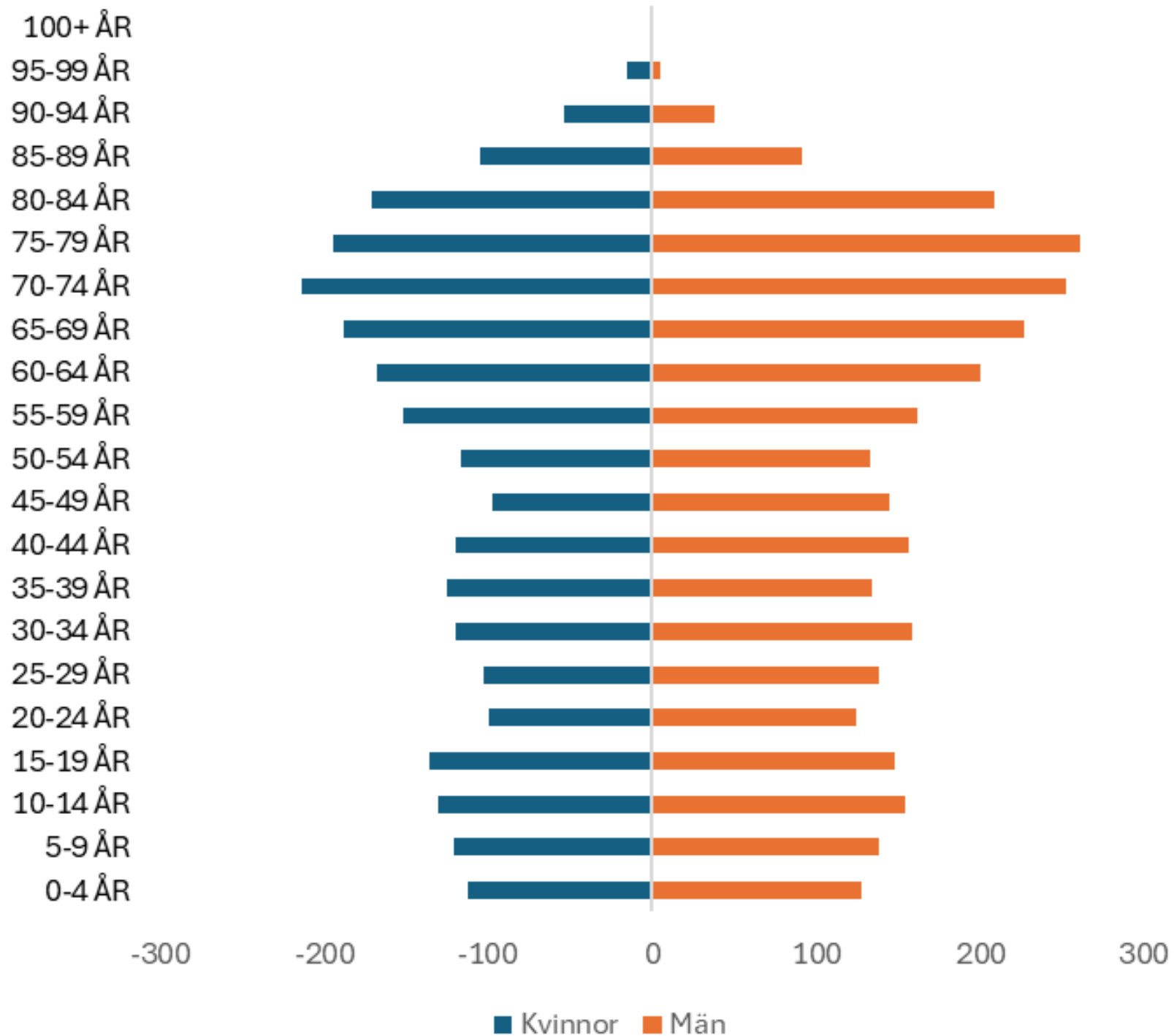
Sammanfattning in- och utflyttning och födelsenetto

Mätperiod: dec 2016—jan 2025

Pajala minskar med i genomsnitt ca 3 personer per månad (36 per år)

- a) **Födelsenettet** är negativt. Varje månad dör i genomsnitt 5 personer fler än vad som föds
- b) **Inrikes flyttnettot** är negativt. Varje månad flyttar i genomsnitt 3 personer fler från kommunen än till
- c) **Utrikes flyttnettot** är positivt. Varje månad flyttar i genomsnitt 5 personer fler till kommunen än från

PAJALA KOMMUN 2030 [-319]

KVINNOR

ORT	2023	2040
JUNOSUANDO	57	55
KORPILOMBOLO	49	50
MUONIONALUSTA	65	60
<i>SATTAJÄRVI</i>	<i>29</i>	<i>31</i>
TÄRENDÖ	58	52
PAJALA C	45	47
PAJALA KOMMUN	49	49
RIKET	43	

MÄN

ORT	2023	2040
JUNOSUANDO	54	55
KORPILOMBOLO	49	50
MUONIONALUSTA	63	62
<i>SATTAJÄRVI</i>	<i>31</i>	<i>32</i>
TÄRENDÖ	56	53
PAJALA C	44	45
PAJALA KOMMUN	49	49
RIKET	43	

Förklaring

↑ = Medelåldern ökar

↓ = Medelåldern minskar

→ = Medelåldern oförändrad

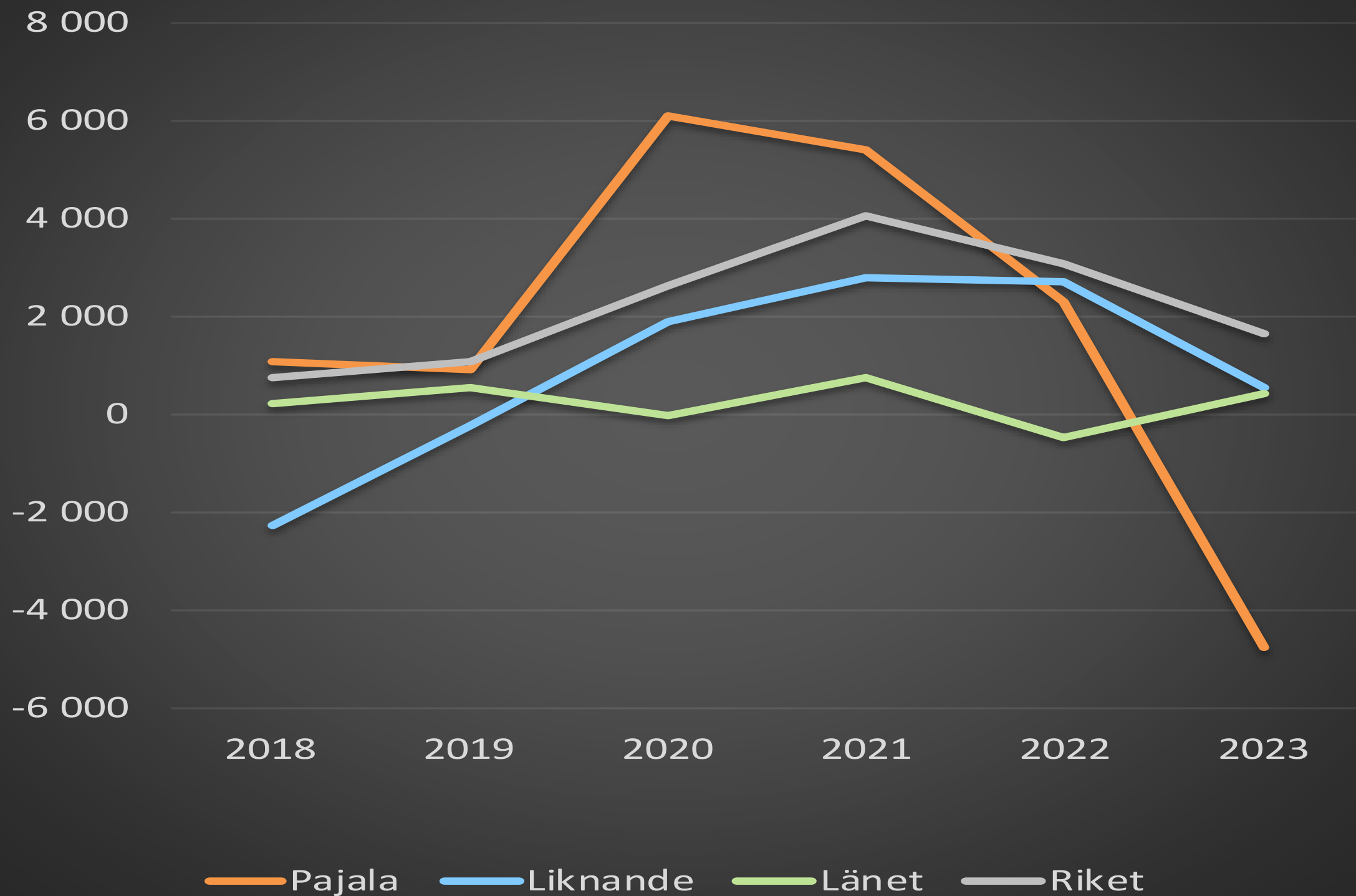
Sammanfattning förändring genomsnittsålder

Mätperiod: 2023-2040

Pajala har i jämförelse med Riket, orter med både låg och hög medelålder

- a) **Pajala kommuns** medelålder är högre än genomsnittet i Riket
- b) **I Pajala C**, ökar medelåldern medan den blir lägre i övriga delområden. I kommunen är den oförändrad.
- c) **Sattajärvi** är ett specialområde som hämtar sina invånare från framför allt Pajala C. Det betyder att det inte går att dra slutsatser kring medelåldern för Sattajärvi på samma sätt som för övriga områden.

ÅRETS RESULTAT KOMMUN, KR/INV

Totalanalys

Sammanfattning	Mnkr
Högre nettokostnader	178,7
Högre intäkter	-139,9
Svagare finansnetto	3,1
Svagare resultat	-41,9
SUMMA	0,0

Sammanfattning	Mnkr
Högre nettokostnader	106,5
Högre intäkter	-67,7
Svagare finansnetto	3,1
Svagare resultat	-41,9
SUMMA	0

- 178,7 mnkr högre nettokostnader, justerat för struktur (72,3) 106,5 mnkr
- Denna merkostnad + sämre finansnetto på 3,1 mnkr finansieras genom
 - Högre intäkter (än snittet) 67,7
 - Sämré resultat (än snittet) 41,9

Skatter

- Lägre skattekraft ger lägre skatteintäkter (med genomsnittsskatt) motsvarande 36,6 mnkr
- Högre beslutad skattesats +2,73 % ger 36,8 mer i skatt
- Totalt sätt blir det ingen skillnad mot riket genom den högre skatten

	Pajala	Riket	Skillnad			
		kr per inv		mnkr	Mnkr	Skattesats
<i>Skatter</i>	Pajala	Riket	Kr per inv	Mnkr		
Skatteintäkter med genomsnittlig skattesats	47 517	53 746	-6 229	-36,6		-2,71
Skattesats	20,67					
Faktisk skattesats	23,40					
Skillnad, %	2,73					
Skillnad	6 276		6 276	36,8		2,73
Kommunalskatt	53 793	53 746	47	0,3		0,02
Övriga skatter med mera	1 056	1 069	-13	-0,1		-0,01
TOTALT SKATTER	54 849	54 815	34	0,2		0,01

Generella statsbidrag och utjämning

- Här exklusive kostnads- och LSS-utjämning (som dras av på verksamhetens kostnad)
- Den lägre skattekraften (på förra bilden) kompenseras via inkomstutjämningen.
- Strukturbidrag ger intäkter på nästan 2 kronor
- Totalt 5 kr

	Pajala	Riket	Skillnad			
		kr per inv		mnkr	Mnkr	Skattesats
<i>Generella statsbidrag och utjämnning</i>	Pajala	Riket	Kr per inv	Mnkr		
Inkomstutjämning	14 655	7 858	6 797	39,9		2,96
Strukturbidrag	4 473	107	4 366	25,6		1,90
Införandebidrag	0	3	-3	0,0		0,00
Regleringspost	2 347	2 330	17	0,1		0,01
Fastighetsavgift	2 301	2 113	189	1,1		0,08
Övriga statsbidrag	488	352	136	0,8		0,06
TOTALT STATSBRIDRAG O UTJ	24 265	12 763	11 502	67,5		5,00

Kärnverksamhet

	Pajala	Riket	Skillnad			
	kr per inv			mnkr	Mnkr	Skattesats
Kärnverksamhet (utjämnad)	59 789	52 173	7 616	44,7		3,31
<i>därav</i>						
Förskola o fritids	10 042	9 376	666	3,9		0,29
Förskoleklass	655	805	-150	-0,9		-0,07
Grundskola	17 735	13 094	4 641	27,2		2,02
Gymnasieskola	5 440	4 622	819	4,8		0,36
Äldreomsorg	16 968	12 651	4 316	25,3		1,88
LSS	6 482	6 370	112	0,7		0,05
IFO	5 607	5 235	372	2,2		0,16
Övergripande struktur	-3 140	0	-3 140	-18,4		-1,37
<i>(Diff gemensamma lokaler</i>	0	31	-31	-0,2)		-0,01
Kärnverksamhet efter struktur	59 789	52 173	7 616	44,7		3,31

Av de 106,5 mnkr högre nettokostnaderna enligt RR går 44,7 till kärnverksamheten

Övrig verksamhet

	Pajala	Riket	Skillnad			
		kr per inv		mnkr	Mnkr	Skattesats
POLITISK VERKSAMHET, TOTALT	1 581	754	827	4,9		0,36
INFRASTRUKTUR, SKYDD mm TOTALT	5 594	4 462	1 132	6,6		<u>0,49</u>
KULTUR OCH FRITID, TOTALT	2 513	3 196	-684	-4,0		-0,30
varav bibliotek	532	502	30	0,2		0,01
ÖVRIG UTBILDNING	2 575	1 885	690	2,6		0,30
varav komvux o SFI	1 344	692	653	3,8		<u>0,28</u>
varav särskola o gysär	902	1 105	-203	-1,2		-0,09
Primärvård o Hälso- och sjukvård, övrig	0	228	-228	-1,3		-0,10
Färdtjänst/riksfärdtjänst	340	248	93	0,5		0,04
Insatser till personer med funktionsneds	1 664	1 477	188	1,1		0,08
SÄRSKILT RIKTADE INSATSER, TOTALT	-16	618	-634	-3,7		-0,28
SUMMA AFFÄRSVERKSAMHET	4 151	180	3 971	20,7		1,73
varav kollektivtrafik	1 204	257	947	5,6		<u>0,41</u>
Övrig verksamhet	18 403	13 048	5 355	31,4		2,33

Av de 106,5 mnkr högre nettokostnaderna enligt RR går 31,4 till övrig verksamhet

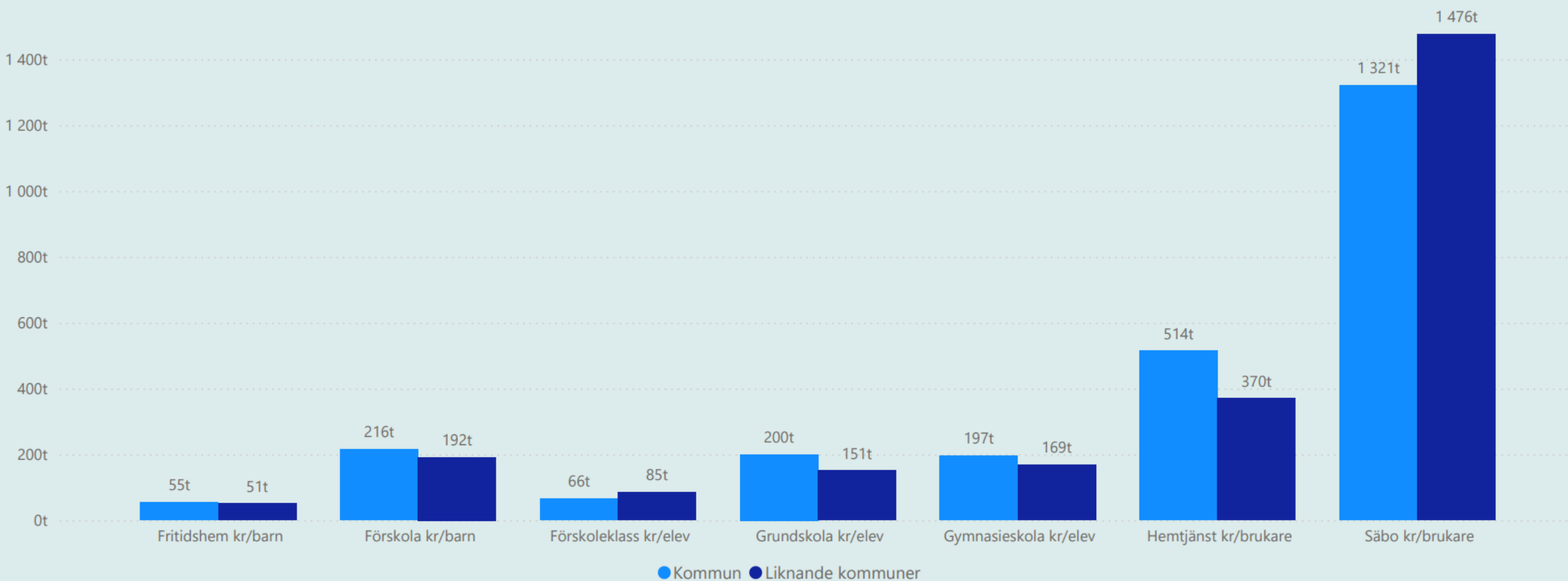
Övriga poster

- Skillnaden mellan 106,5 och 76,1 ($44,7 + 31,4$) 30,4 avser poster mellan drift och RR
- Bland annat
 - Större netto sociala och po 9,4 mnkr
 - Högre pensioner (utbetalade ej po) 7,7 mnkr
 - Mindre övriga intäkter 5,7 mnkr
 - Större diff interna poster 7,7 mnkr
- Cirka 17 mnkr ($9,4+7,7$) borde ha legat på driften $9,4+7,7$ (jfr riket)

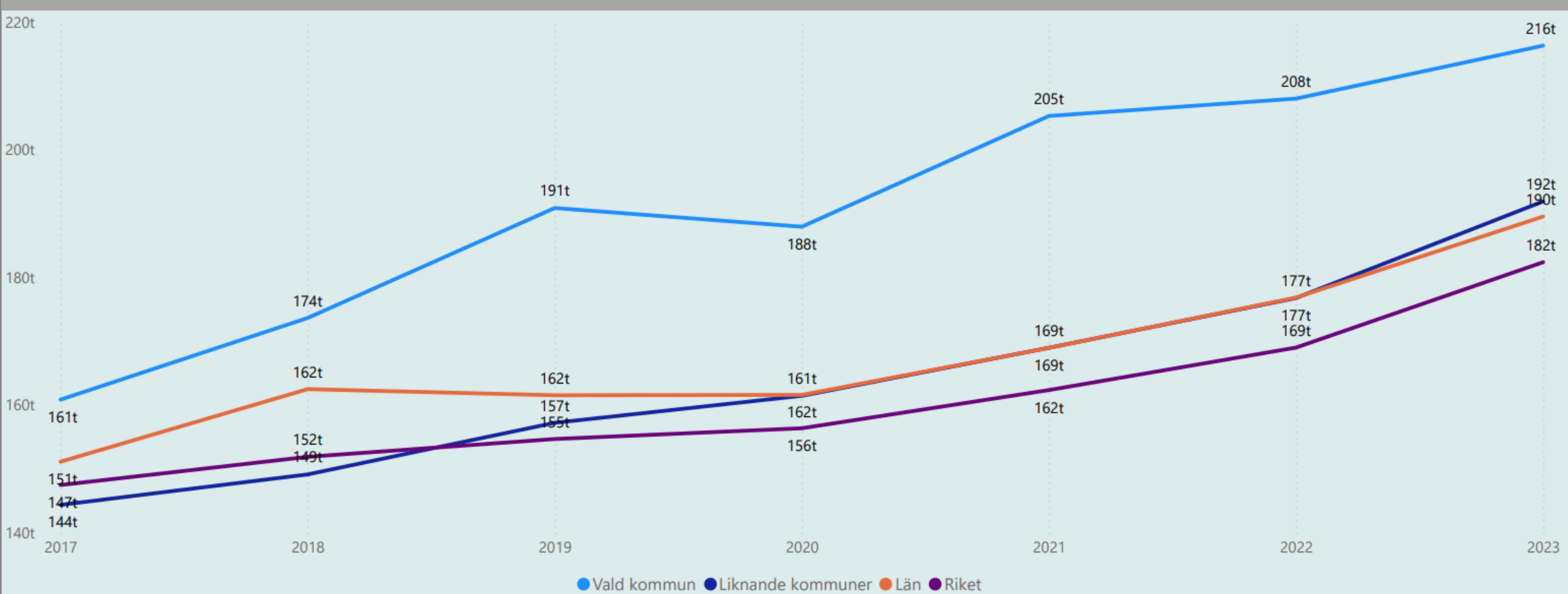
AVVIKELSE EGEN NETTOKOSTNAD JÄMFÖRT MED KOSTNADSUTJÄMNINGENS REFERENSKOSTNAD

Variabel	FRH	FSK	GRSK	GYM	ÄO	IFO	LSS	TOTALT
Nettokostnad, kr/inv	1 277	6 117	17 394	5 792	31 746	3 289	6 320	71 934
Referenskostnad, kr/inv	1 354	6 342	14 241	4 830	28 748	2 980	6 612	65 107
Skillnad, kr/inv	-77	-225	3 152	962	2 998	310	-292	6 827
Skillnad, Mkr	-0,5	-1,3	18,5	5,6	17,6	1,8	-1,7	40,1
Avvikelse procent	-6%	-4%	22%	20%	10%	10%	-4%	10%

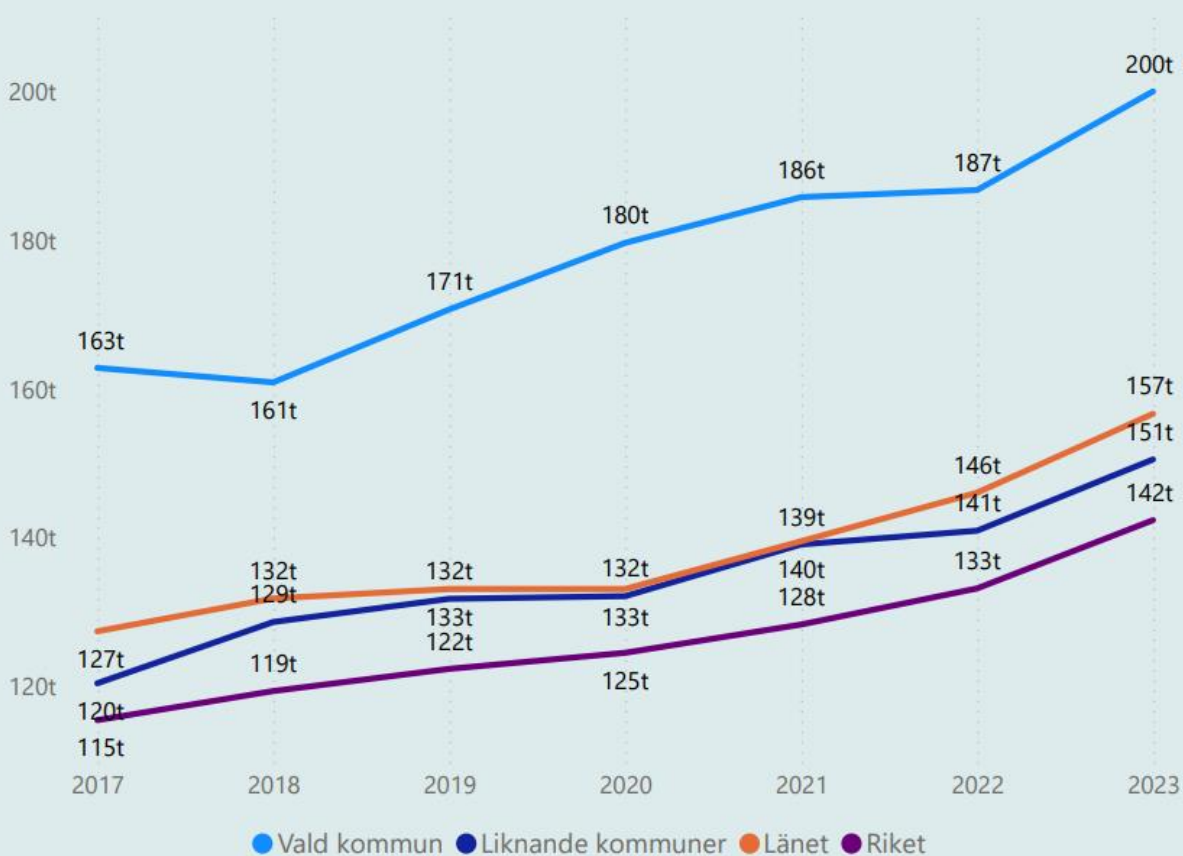
Kärnverksamheter kr/barn/elev/brukare

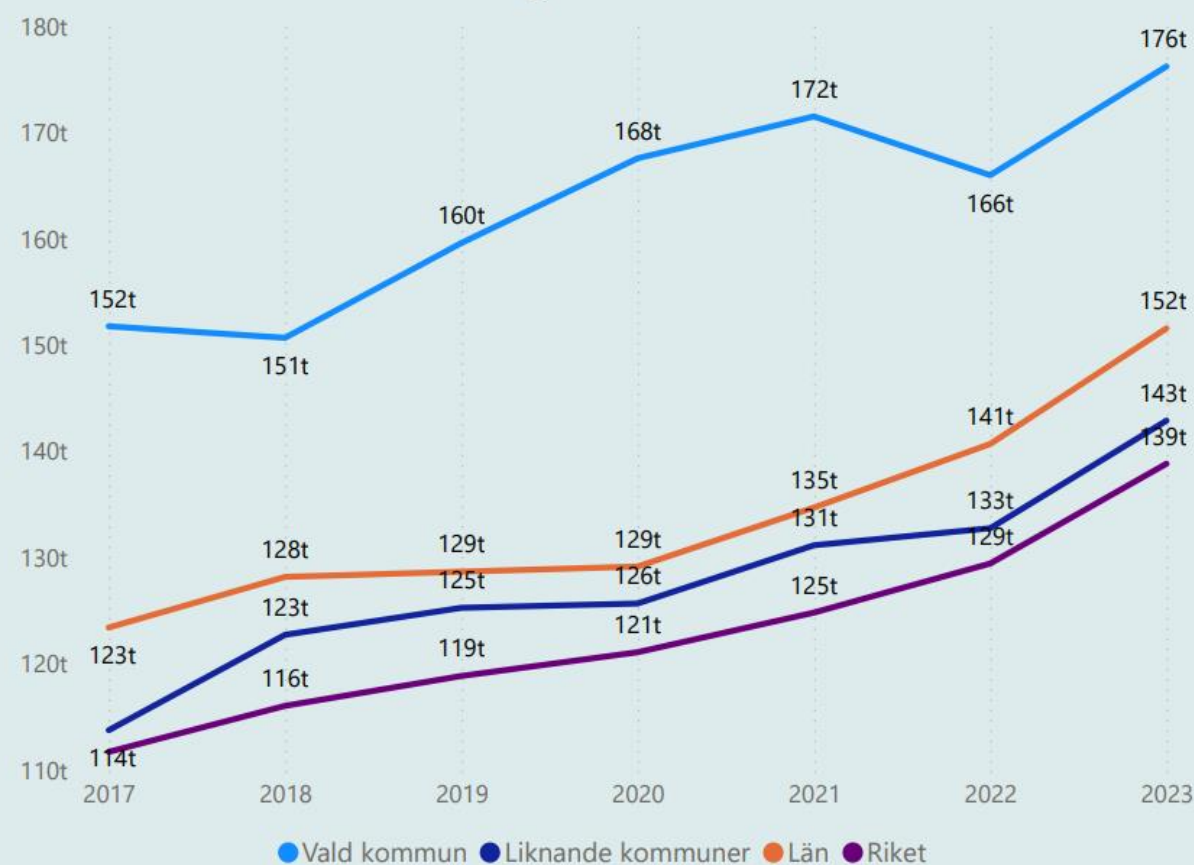
Förskola, kostnad per inskrivet barn

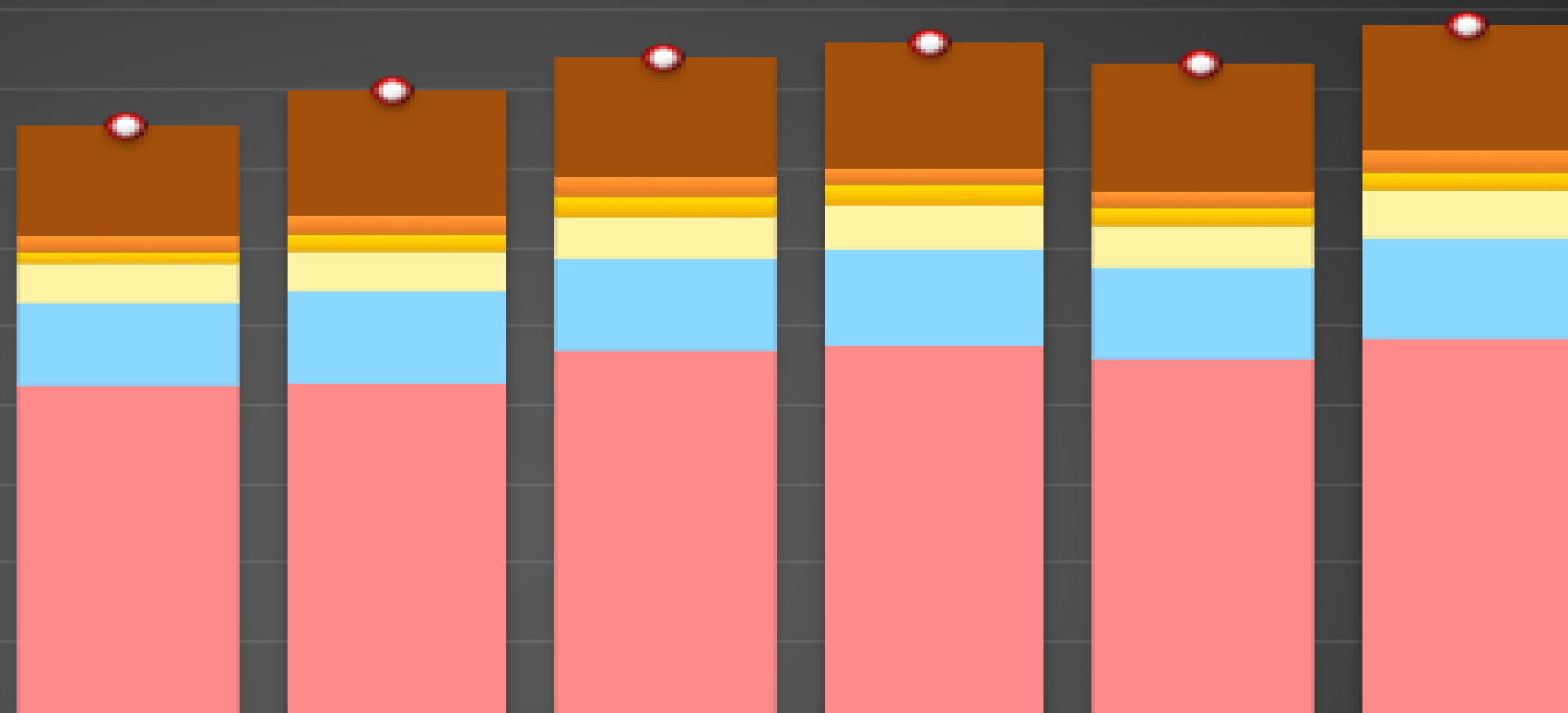
Grundskola hemkommun kr/elev

Kommunal grundskola kr/elev

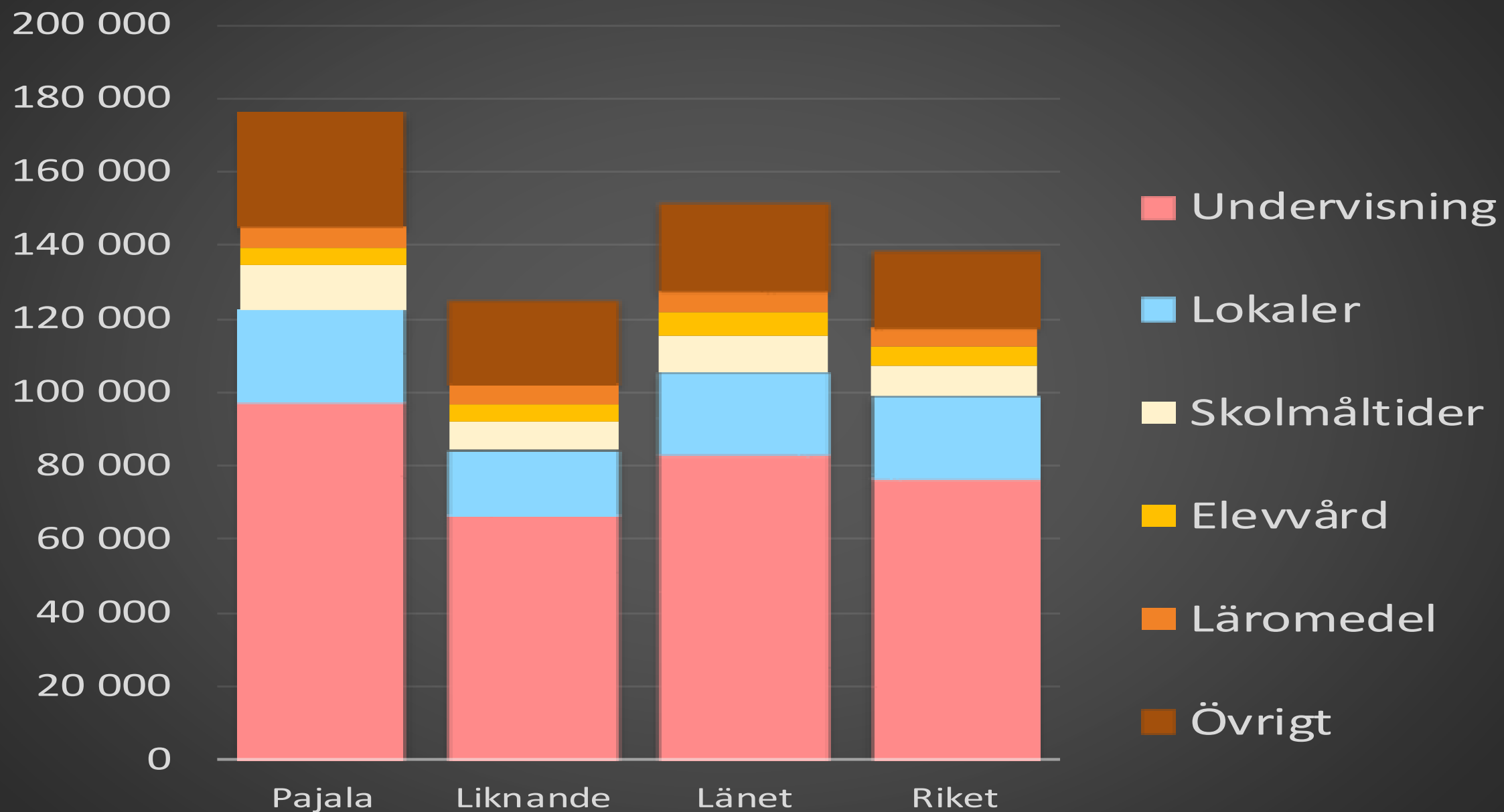

GRUNDSKOLANS DELAR, KOMMUNALA SKOLOR, KR/ELEV

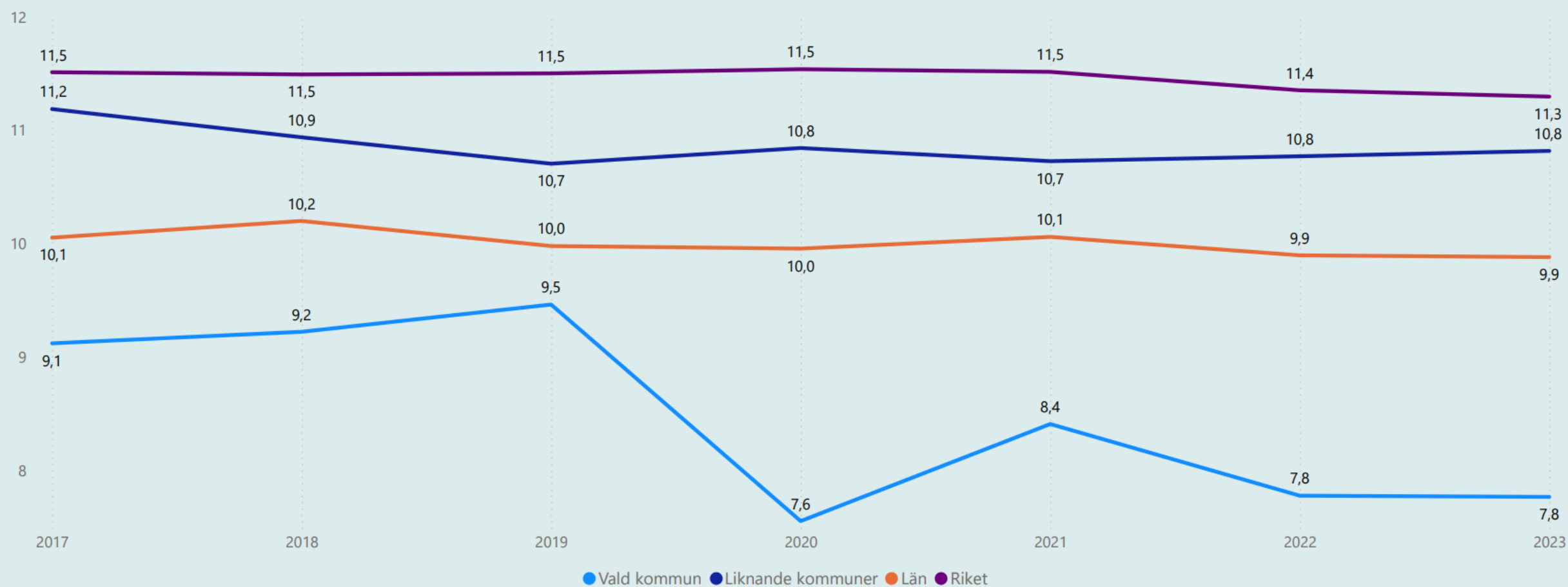

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Övrigt	27 117	31 277	29 438	30 837	31 330	31 192
Läromedel	4 958	5 126	4 853	4 215	4 328	5 508
Elevvård	2 732	4 295	5 517	5 470	4 522	4 727
Skolmåltider	9 988	9 896	10 502	11 061	10 695	12 190
Lokaler	20 734	23 242	23 151	24 096	22 788	25 167
Undervisning	85 143	85 756	94 114	95 837	92 324	97 442
Totalt grundskola	150 672	159 593	167 574	171 516	165 986	176 227

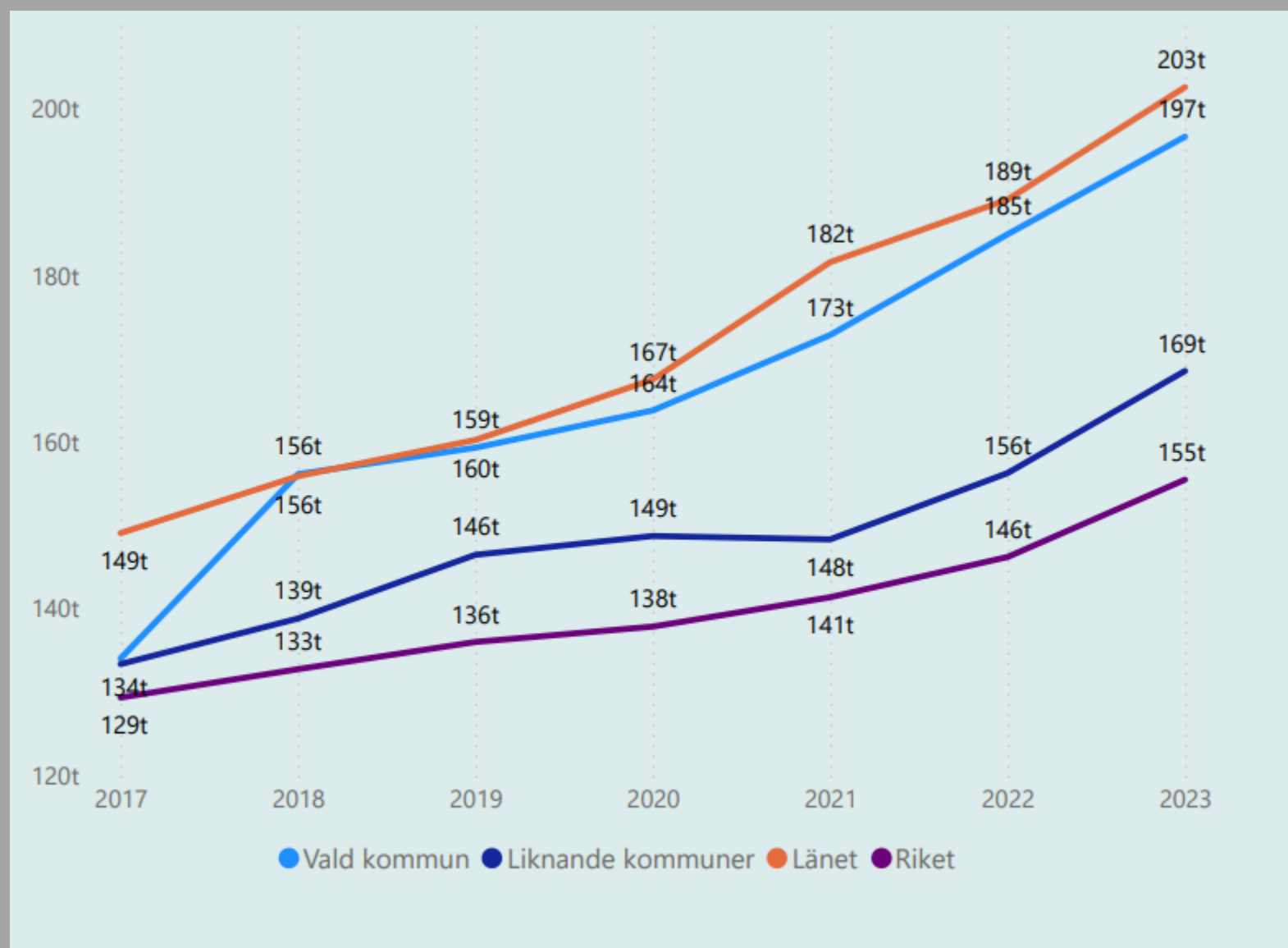
GRUNDSKOLANS DELAR, KOMMUNALA SKOLOR, KR/ELEV, 2023

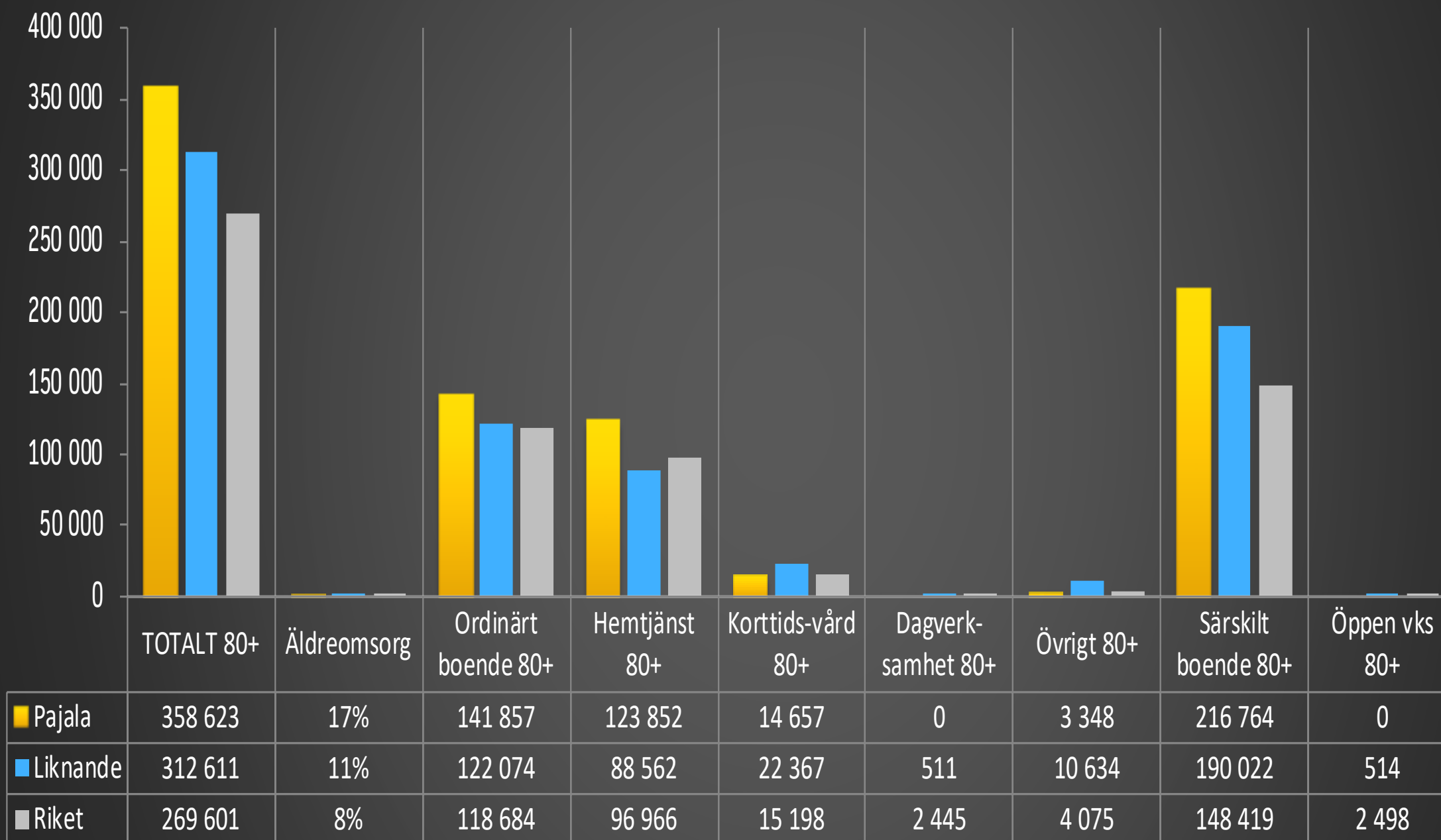
Elever per lärare kommunal grundskola

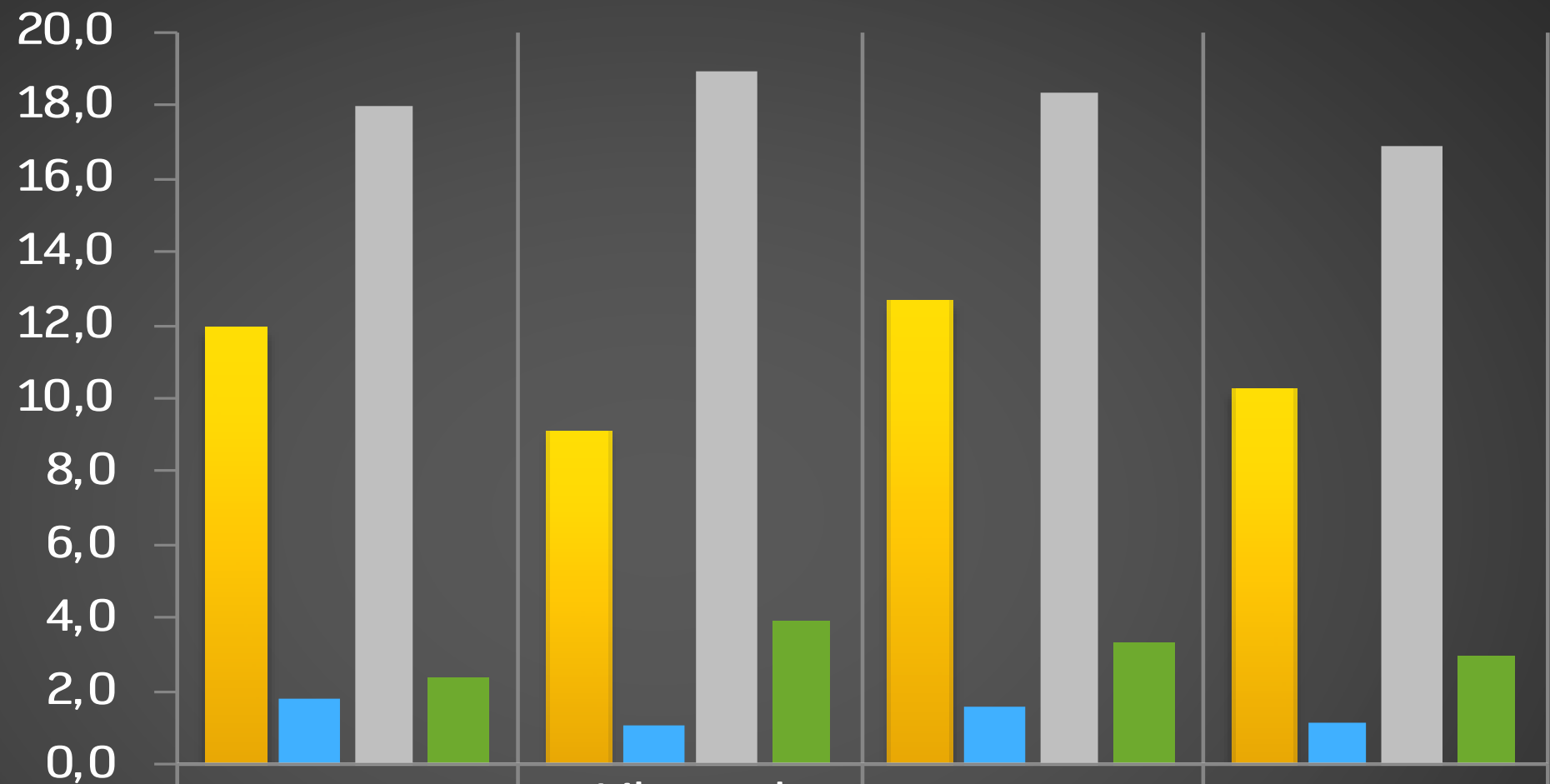
Gymnasieskola, kr/elev

JÄMFÖRELSE KOSTNAD ÄLDREOMSORGENS DELAR, 2023, KR/INV 80+

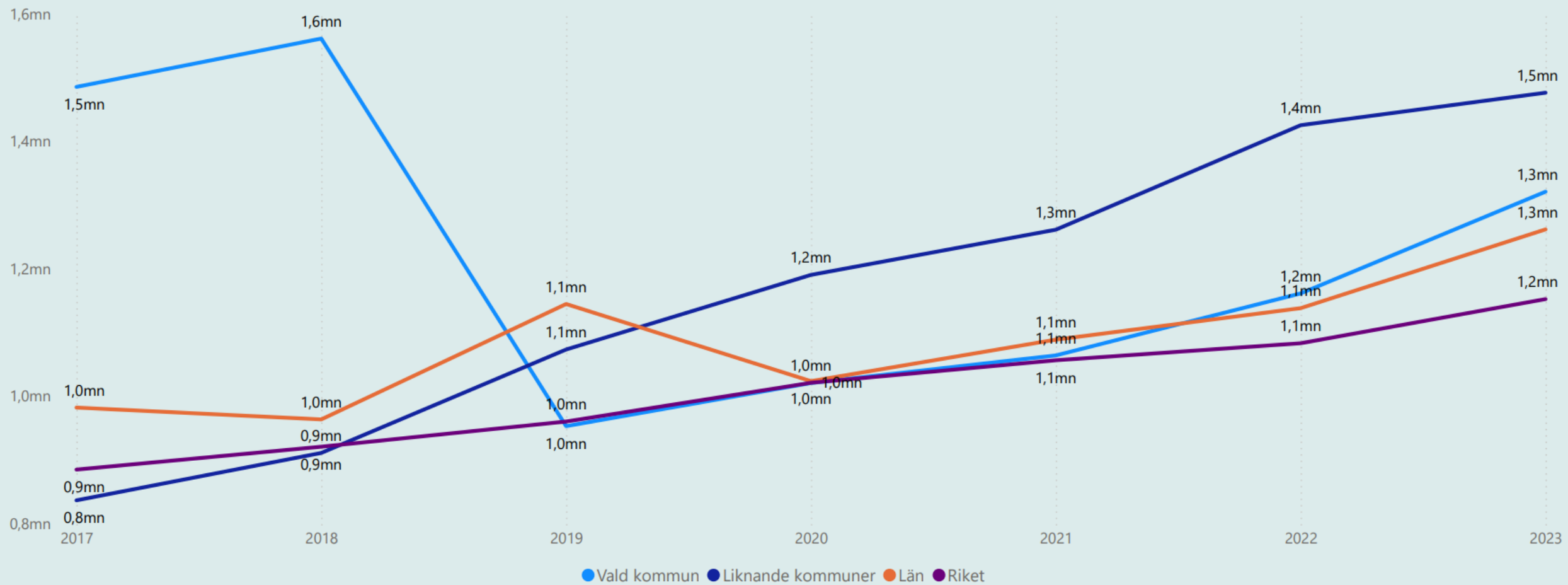

BRUKARE, 2023, PROCENT

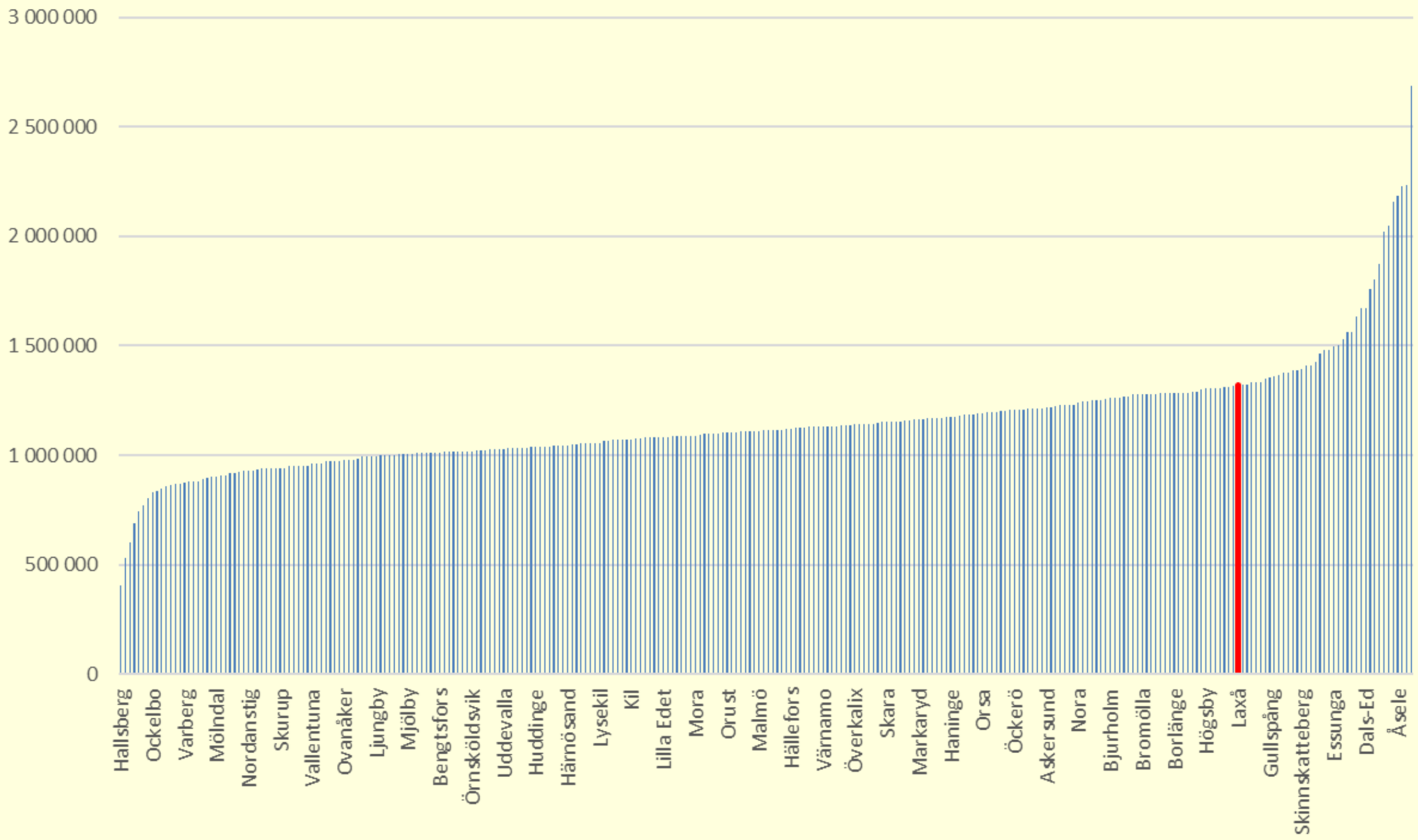

80+ Särbo	11,9	9,1	12,6	10,2
65-79 år Särbo	1,8	1,1	1,6	1,2
80+ år Ordbo	18,0	19,0	18,4	16,9
65-79 år Ordbo	2,4	3,9	3,3	3,0

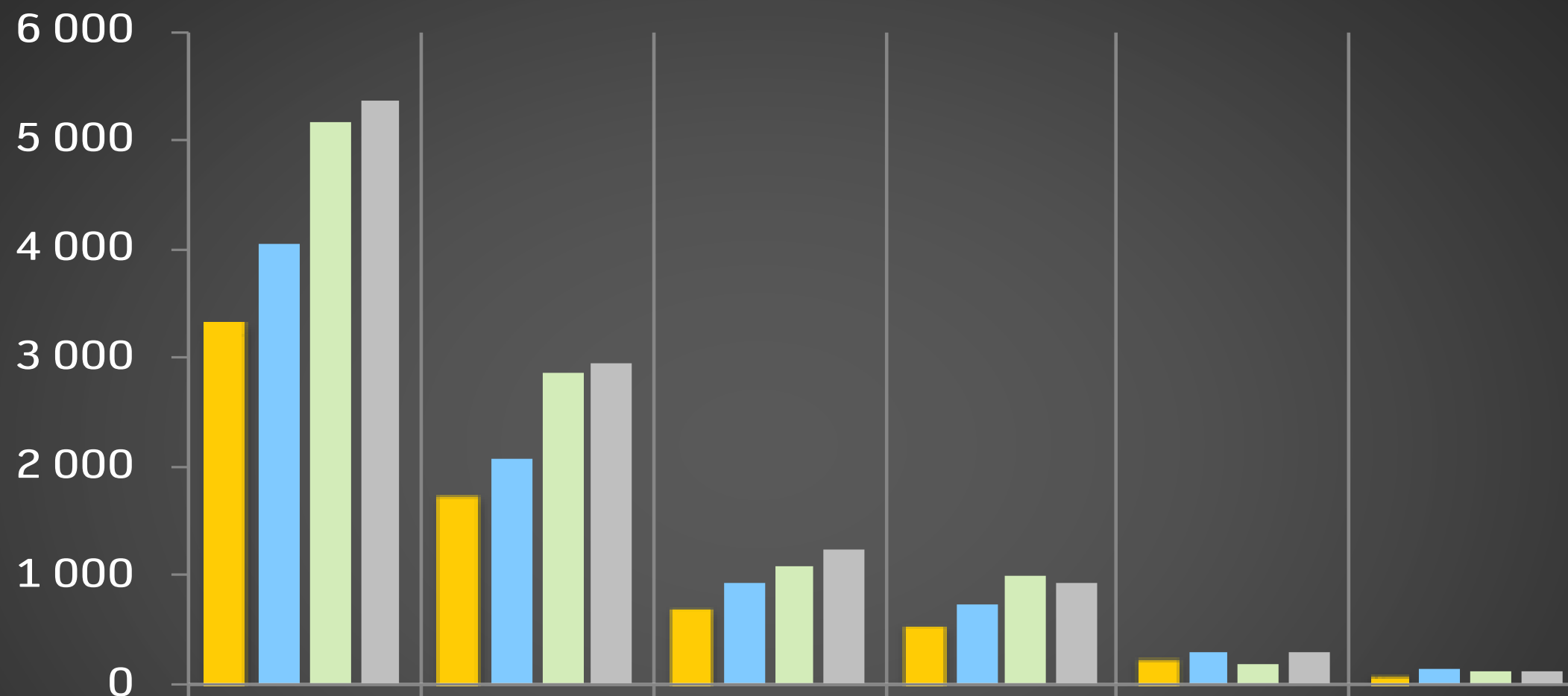
Kostnad per brukare särskilt boende

Särskilt boende 2023, kr/brukare

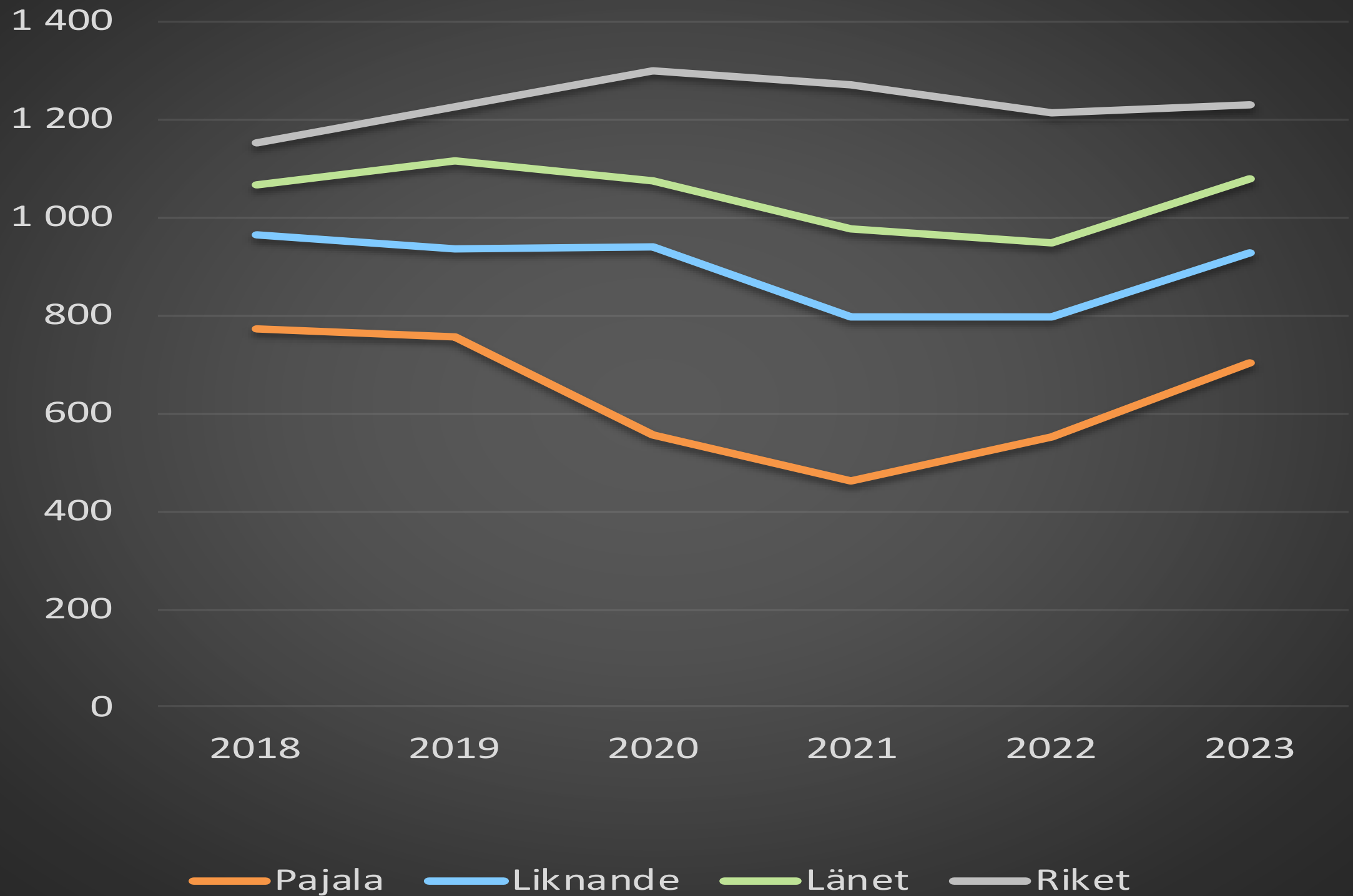

IFO DELAR, 2023,KR/INV

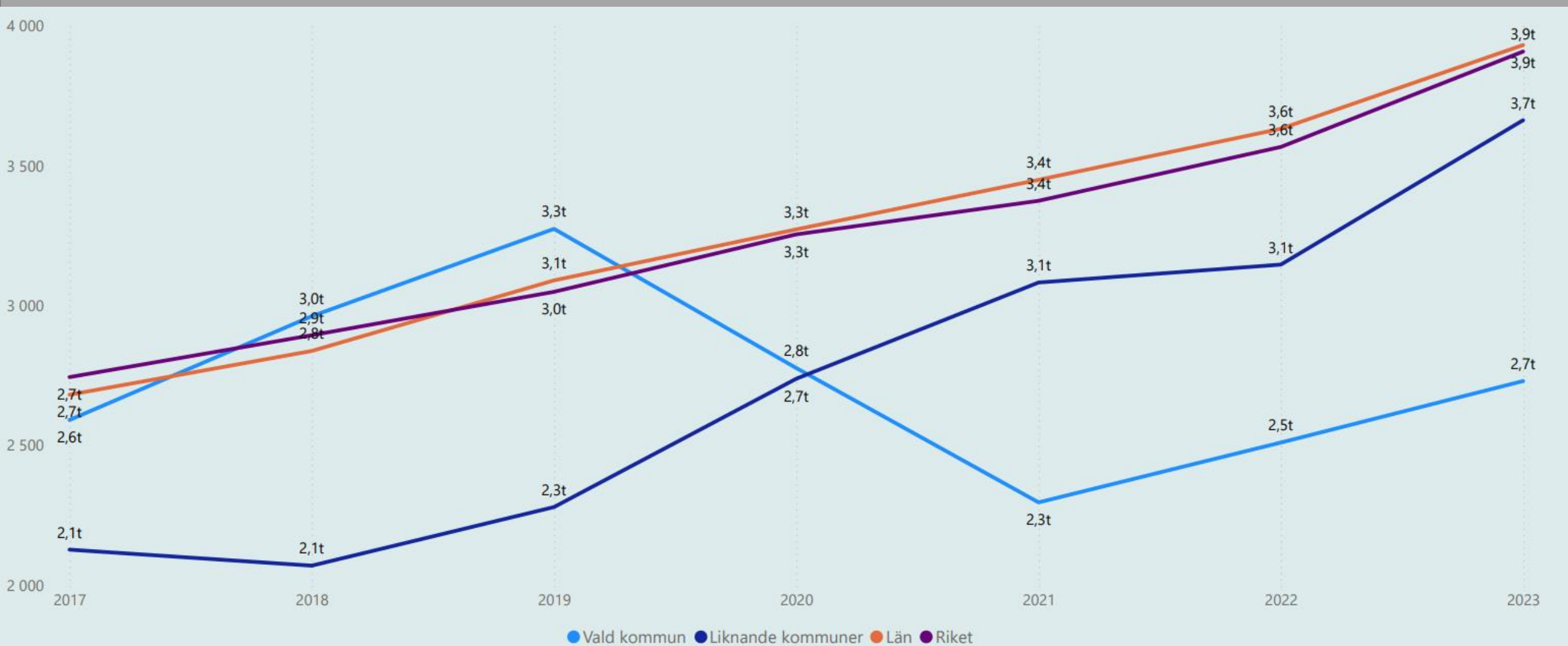

	IFO	Barn o unga	Ek bistånd	Vuxna missbr	Vuxna övr	Familjer ätt
■ Pajala	3 329	1 739	703	550	243	93
■ Liknande	4 053	2 068	930	736	287	134
■ Länet	5 168	2 853	1 079	1 005	193	128
■ Riket	5 368	2 951	1 229	935	287	115

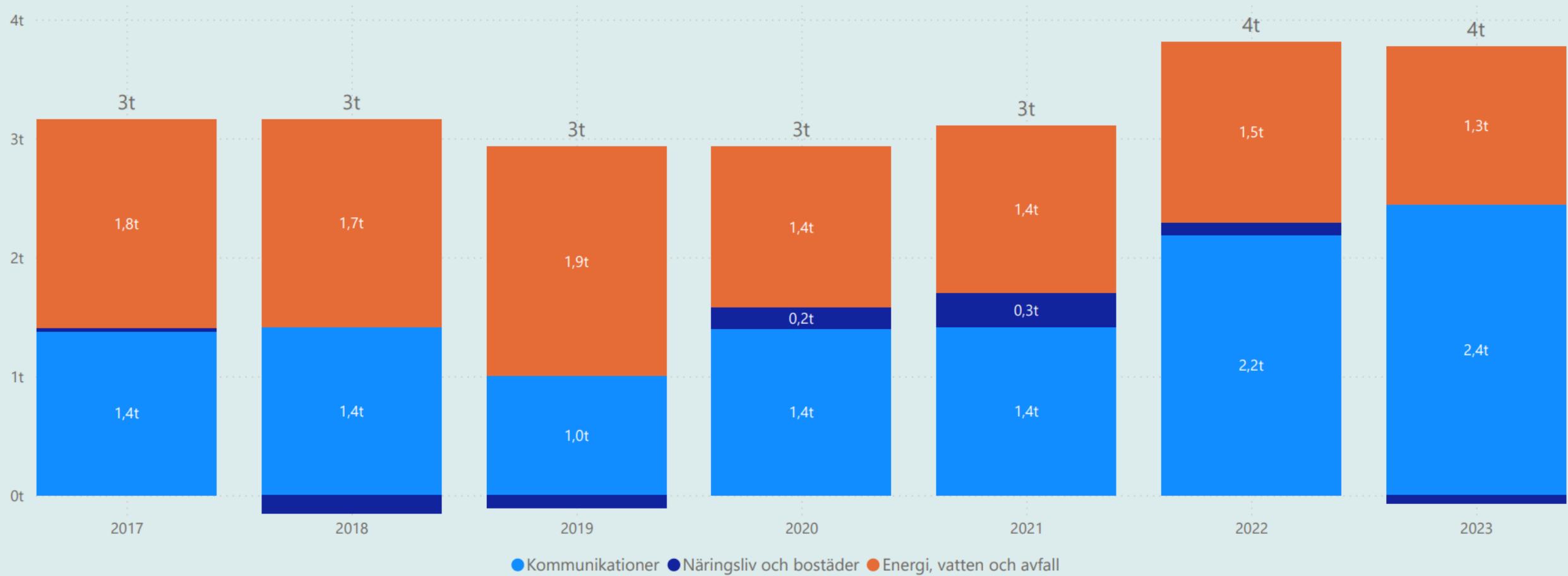
NETTOKOSTNAD EKONOMISKT BISTÅND, KR/INV

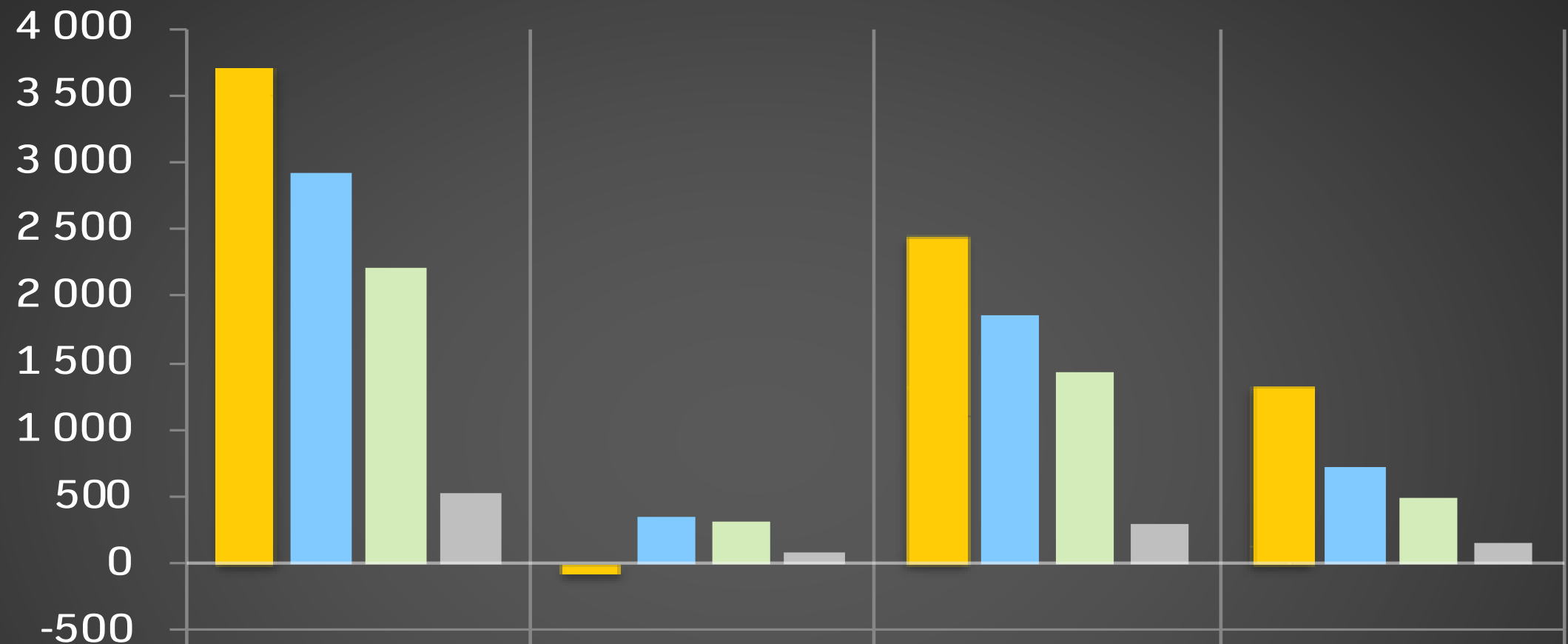
LSS, kostnad per invånare

Nettokostnad affärsverksamhet kr/inv.

NETTOKOSTNADER AFFÄRSVKS DELAR, KR/INV

■ Pajala	3 698	-76	2 443	1 331
■ Liknande	2 927	347	1 852	728
■ Länet	2 211	304	1 426	481
■ Riket	524	76	301	147

Resultaträkning

	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Verksamhetens intäkter	122	136	129	130	131	134	138
Verksamhetens kostnader	-668	-705	-719	-736	-755	-776	-801
Avskrivningar	▼ -18	▼ -19	▼ -15	▼ -17	▼ -22	▼ -22	▼ -22
Verksamhetens nettokostnader	-564	-588	-605	-622	-645	-664	-686
Skatteintäkter	322	328	345	361	378	393	409
Generella statsbidrag och utjämning	215	227	229	227	221	222	221
Finansnetto	▼ 0	-2	▼ -4	▼ -7	▼ -8	▼ -8	▼ -8
Resultat före extraordinära poster	-28	-34	-36	-42	-54	-56	-64
Extraordinära poster	▼ 0						
Årets resultat	-28	-34	-36	-42	-54	-56	-64

Sammanfattning Pajala

Pajala kommun är en kriskommun men borde inte vara det!

- Arbetslösheten är låg
- Skuldsättningen är relativt låg
- Födslotalen (fertiliteten) är hög, den tredje högsta i Sverige 2023.

Om man ser till dessa förutsättningar borde kommunen inte vara i kris – men det är Pajala eller rättare sagt:

Pajalas löpande ekonomi är i kris, trots flera goda förutsättningar.

En genomsnittlig dag betalar kommunen ut mer pengar än man får in. Dag ut och dag in. Varje dag. En genomsnittlig månad betalar kommunen ut ca 2,2 miljoner kronor mer än man får in. Med andra ord – nästan 75 000 kr som fattas varje dag. Det säger sig nästan själv att det behövs kraftfulla åtgärder i ett sånt läge. Intäkterna behöver vara högre än kostnaderna såväl som i en familjs privatekonomi, såsom i en kommun. **UTAN UNDANTAG**